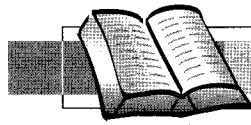

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Christus' ontferming

Hij zal den arme en nooddriftige verschonen...

Psalm 72:13

Davids levenseinde nadert. De liefelijke in psalmen Israëls heeft een veelbewogen leven achter zich. Als hij daar op zijn sterfbed op terugblijkt, heeft hij over zichzelf weinig goeds te vertellen. Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, zo horen we de man naar Gods hart spreken in 2 Samuël 23:5. Maar de Heere vergunt het David dat hij veel verder mag terugblikken dan zijn eigen leven. Hij mag zien op Hem Die met David een eeuwig verbond heeft gesteld, dat in alles wel geordneerd en bewaard is. Davids geloofsoog wordt geopend voor Christus, het Hoofd van het genadeverbond. En zo mag hij door Gods Geest gedreven Psalm 72 dichten als een afscheidslied, als een geestelijk testament (zie de kanttekening bij vers 20).

In Psalm 72 wenst David zijn zoon Salomo een voorspoedige regering toe. Maar zeer duidelijk blijkt dat de oude koning veel verder mag blikken dan de regering van zijn zoon. Voor Salomo immers hebben zich niet alle koningen nedergebogen, zoals we lezen in het elfde vers.

In Christus zal deze Messiaanse psalm volkomen worden vervuld. Wat zal Zijn werk zijn? Hij zal den arme en nooddriftige verschonen. Wonderlijk koninkrijk is het koninkrijk der genade waarover Christus van eeuwigheid tot Koning is gezalfd. De onderdanen van dit koninkrijk zijn... armen. Allemaal. Zalig zijn de armen van geest, zo sprak de Borg in de eerste van de zaligsprekingen. Christus

stelt er Zijn eer in om juist armen te redden en te helpen. Zij die rijk en verrijkt zijn en geens dings gebrek hebben, bewijzen deze Koning niet nodig te hebben. Aangrijpend is het als we dan toch menen dat het wel met ons is op reis naar de eeuwigheid. In zijn laatste psalm gaat David de burgers van het koninkrijk van Gods genade benoemen. Armen zijn het. Arm. Dat is een ingrijpend woord. In het paradijs waren we niet arm. We leefden in de onuitsprekelijke rijkdom van Gods gunst en gemeenschap. Maar door de val zijn we God kwijtgeraakt. Dat is arm! We hebben geen behoefte aan God en Zijn eer, we bezitten werkelijk niets dat God behagen kan. We zijn dood door de misdaden en de zonden. En het ergst is dat we er zo blind voor zijn. De één is rijk aan aardse goederen en bekommert zich niet om zijn staat voor de eeuwigheid. Een ander doet z'n best en meent dat God tevreden zal zijn. Een derde had het wel eens moeilijk, maar plotseling geloofde hij dat hij erbij hoorde. Wat arm!

Zijn onze ogen geopend voor onze nameloze armoede, omdat we door onze zonde God missen? Als de Heere door Zijn Geest een zondaar wederbaart, gaan daar de ogen voor open. Dan zien we dat we buiten God liggen, dat we onbekeerd zijn, dat we nameloos ongelukkig zijn. Wat we ook proberen om het goed te maken, steeds dieper laat de Heere dan zien hoe arm we zijn. Arm aan berouw

over de zonde, arm aan een waar gebed, arm aan ernst in de dienst des Heeren. En in het bijzonder als er gepreekt wordt over een Middelaar Die bekwaam en gewillig is om armen te verschonen, wordt de armoede zo diep ingeleefd. Hem niet te kennen! Hem te missen! Dat gemis kan nergens door goedgeemaakt worden. Het is het kenmerk van het ontgrondende werk van Gods Geest dat Zijn kinderen steeds armer worden. Dat is een levensles, waar Gods oprechte volk nooit in uitgeleerd raakt naar Gods eigen getuigenis bij monde van Zefanja: Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den Naam des HEEREN betrouwen.

Hoe diep gaat deze armoede? Wie zal de maat bepalen? Niet de mens. Laten we luisteren naar de maat die onze tekst aangeeft door het woord 'nooddriftige'. Dat is iemand die het nodigste mist. Dat is het kenmerk van de ware armoede: het brengt in een levend gemis. Je kunt er dus niet van leven; het moet opgelost worden.

Nooddruftig, het nodigste missen. Wat houdt dit in? Kunt u daar een antwoord op geven, een antwoord vanuit

Inhoud	
Meditatie:	
Christus' ontferming	1
Commentaar: Levensstijl en gezondheidszorg (1)	3
Een krom en verdraaid geslacht (4)	5
Twee verklaringen van drie brieven	6
Kerknieuws	8
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

*****

Administratie en betalingen van
abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

*****

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisoehof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

*****

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

*****

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland, per jaar:

Europa € 56,-

Canada \$ 98,-

Amerika \$ 85,-

*****

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

de zielsbeleving? Met ons verstand weten we wat we missen, maar o, hoe anders wordt het als Gods Geest daaraan ontdekt. Dan leer ik dat ik God mis. Dat is alles missen! Dan leer ik dat ik Gods wet moet gehoorzamen, maar dat nooit heb gedaan. Dan mis ik het nodigeste: gehoorzaamheid. Gods Geest gaat leren dat er betaald moet worden. En dan niets te hebben om te betalen! Het nodigeste te missen! Wat wordt Gods Kerk in een weg van nadere oefening nooddrufig. Toen het geloofsoog geopend werd voor die ene Middelaar Die Zich in hun verlorenheid openbaarde, nee, toen waren ze niet nooddrufig. Toen vonden ze alles in Hem. Maar als Hij Zich verbergt, kunnen ze nergens bij, kunnen ze geen kruimel geloof voortbrengen. En als ze moeten inleven dat een goopenbaarde Middelaar geen toegepaste Zaligmaker is, wat wordt de Kerk dan nooddrufig. Zonder Middelaar in Gods recht, dat is voor eeuwig omkomen! Hem te missen is alles te missen.

Tot armen en nooddrufigen gaat David in zijn laatste psalm bemoedigende woorden spreken. Hoe? Door te wijzen op Christus. Onze tekst begint met het woordje 'Hij'. Wie Hij is? De eeuwige Zoon van God, Die in de vrederaad door de Vader werd verordneerd en gezalfd tot Middelaar. Hij is het Die in de volheid des tijds geboren werd in de kribbe, Die wilde lijden en sterven. Hij is het Die arm werd daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden. Hij is het Die in de diepste mate geproefd heeft wat arm en nooddrufig was. Het nodigeste moest Hij missen toen Hij het aan het vloekhout der schande uitriep: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Hij moest de gunst van Zijn Vader missen. Wie kan dat bevatten? En dat alles als Borg voor een volk dat vrijwillig van God is afgefallen om nooit meer terug te keren.

Volkomen heeft deze Borg de zaligheid voor de Zijnen verdiend. Dan zal Hij het ook toepassen. Daarover spreekt David. Hij zal... verschonen. We zien de arme en nooddrufige uit onze tekst. Schuldig en veroordeeld. Het is onmogelijk geworden om met God verzoend te worden. Als Christus Zich niet openbaart, is het voor eeuwig kwijt. Zó beleeft Gods volk het

als God hen afsnijdt van hun werken. Hoe we dat weten? Uit onze tekst. Hij zal verschonen, zo lezen we. Wat is verschonen? We doen een grote stap terug in het leven van David. Gezalfd tot koning, maar achtervolgd door Saul. In het rotsgebergte van Engedi verschuilt David zich met zijn mannen. Daar komt Saul de spelonk binnenvaar waar David zich verstopt heeft. Dood de koning, raden Davids mannen hem aan. Maar Davids hart slaat hem, zodat hij de koning niet kan doden. Even later roept hij het Saul toe: Men zeide dat ik u doden zou, maar mijn hand verschoonde u. Verschonen betekent 'sparen van de dood'. Datzelfde lezen we in het boek Jona. God heeft Ninevé verschoond, dat is gespaard van het aangekondigde oordeel.

Als God armen en nooddrufigen gaat verschonen, beleven ze het rechtvaardige van Gods straf op de zonde. Dan staan ze naar recht overal buiten. Door de uitgestorte liefde in het hart gaan ze Gods oordeel aanvaarden als rechtvaardig (Heid. Cat. vraag 12). Dan kunnen én willen ze Gods recht niet meer ontlopen. Kent u dat? Wat wordt het wonder dan onuitsprekelijk groot als Christus daar Zijn werk gaat doen, als Hij Zich openbaart als die grote Ontfermer over armen en nooddrufigen. Hij is gekomen, zo sprak Hij, om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Wat wordt Christus dan beminnelijk en begerenswaardig om Hem te kennen en vervolgen te kennen. Wat wordt de gang van Zijn vernedering dan dierbaar voor de ziel, wat wordt Hij noodzakelijk in Zijn verhoging om de gerechtigheid, zo duur verworven, toe te passen. Wat wordt het wonder dan groot dat deze Middelaar op zulken wilde neerzien, dat Hij Zich niet schaamt om armen en nooddrufigen broederen te noemen.

Hij zal verschonen. Bij Christus is ontferming te vinden. Om niet, voor de grootste van de zondaren. Loopt u vast? Mist u alles? Zoek Hem te kennen! Weet u niet hoe het moet? Houd moed. In onze tekst staat: *Hij zal*. Verwacht niets van uzelf, maar ga met Bartimeüs roepen: Gij Zone Davids, ontferm U mijner!

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

Levensstijl en gezondheidszorg

(slot)

In het vorige artikel hebben we gezien dat de sterke stijging van de kosten van de volksgezondheid mede te wijten is aan een ongezonde levensstijl van veel Nederlanders. De mens draagt in dit opzicht een eigen verantwoordelijkheid. Het zesde gebod houdt ons immers voor dat ik mezelf niet mag kwetsen of moedwillig in enig gevaar mag begeven. Toch gebeurt dat. Het gebeurt door onmatigheid bij het eten en drinken, wat tot overgewicht leidt. We hebben gezien wat Calvijn daarover heeft gezegd. Zijn lessen zijn ook voor ons nuttig om ter harte te nemen. Ook voor onze jongens en meisjes, omdat ook bij hen overgewicht veel voor komt. We kunnen onszelf ook kwetsen of moedwillig in gevaar brengen door het gebruik van alcoholische drank, vooral door het misbruik daarvan en door te roken. In dit tweede artikel willen we daar nader op ingaan om met enige opmerkingen aangaande het voorkomen van ziekte te besluiten.

Alcohol

De beker doodt er meer dan het kanon. Alcohol maakt meer kapot dan je lief is. Uitspraken, die eigenlijk geen nadere toelichting behoeven. De Bijbel roept niet op tot geheelonthouding. Maar wel waarschuwt de Schrift tegen het gebruik van teveel drank. Noach ging er zich aan te buiten. In Spreuken 20:1 lezen we: "De wijn is een spotter, de sterke drank is woelachtig; al wie daarin dwaalt, zal niet wijs zijn." Wie zal dat niet in meerdere of mindere mate kunnen bevestigen uit zijn eigen omgeving? Dat alcoholmisbruik en alcoholverslaving grote gezondheidsproblemen met zich meebrengen, hoef ik niet uit te leggen. Daarom is het zo triest dat het alcoholgebruik onder jongeren blijft stijgen. Dronk in 1992 43 procent van de meisjes, in 2003 was dit gestegen tot 57 procent. Bij jongens was dit in 2003 60 procent. Cijfers om

van de schrikken. Hoe zit dat bij jullie, jongeren? Is een pilsje dan zo verkeerd? Nee, maar blijft het daarbij? Als ik hoor dat in sommige plaatsen in zogenaamde 'keten' de jongeren ongebreideld alcohol drinken op zaterdagavond, dan is dat toch volkomen in strijd met wat Gods Woord ons voorhoudt? Dat kan toch niet? We verwoesten er onze gezondheid mee, we spotten daarmee, we zijn een slecht voorbeeld voor de wereld om ons heen en we staan de Heilige Geest tegen. Want zo kunnen we toch niet 's zondags in de kerk zitten, nog half slaperig en versuft? We horen dan niet of nauwelijks wat de Heere door Zijn Woord tot ons te zeggen heeft. Het staat haaks op de sprake die van ons gedoopte voorhoofd uitgaat. De Heere zonderde ons af van de wereld en bracht ons onder de bediening van het Evangelie. Hij betoont daarin geen lust te hebben in onze dood, noch in onze ondergang, maar daarin dat we ons zouden bekeren. Zouden wij dan bewust onze ondergang zoeken?

Roken

Ik snijd met het ondewerp roken een zaak aan die in onze kringen best gevoelig ligt. Daarvan ben ik me bewust. Toch roer ik het aan. Niemand zal toch meer willen beweren dat roken goed is voor de mens. Dat we ons door te roken moedwillig in gevaar brengen, zal de meest verstokte roker mischien niet openlijk, maar toch als we eerlijk zijn, moeten beamen. Niet voor niets staat er op een pake sigaretten de waarschuwing: "Roken is dodelijk" of: "Roken brengt de gezondheid ernstige schade toe."

Van de tienerjongens rookt 45 procent, van de tienermeisjes 36 procent. De cijfers van hen die sterven als gevolg van het roken liegen er niet om. Als we er eenmaal mee beginnen, is het moeilijk er van af te komen. Ik weet dat uit mijn eigen leven. In mijn jeugd was

het gewoon dat je rookte. "Het is geen man die niet roken kan", zei mijn moeder en ik kreeg op mijn veertiende al een pakje shag. Roken was gewoon. Althans voor mannen. Kerkenraads-kamers stonden blauw van de rook. Omdat iedereen naar de rook stonk, viel het niet zo op. Op menige foto van vroeger dagen prijken ambtsdragers, ook dominees, met een dikke sigaar in de hand. Voor vrouwen werd het onvrouwelijk gevonden. Het misstond een vrouw om te roken. Ook dat doet vandaag geen opgeld meer. De gevaren van het roken voor de eigen gezondheid en voor de gezondheid van een ander zijn aantoonbaar aanwezig. Rokers zullen die gevaren bagatelliseren door te wijzen op voorbeelden van stugge rokers, die heel oud geworden zijn.

Reeds vroeger werd het roken door christenen veroordeeld als een stijlloze zaak en geldverslindend genotmiddel. Udemans (in *'t Geestelijk Roer van 't Coopmans Schip*, 1640) keurde tabak wel goed als medicijn om onze hersens wat op te drogen, als ze te koud of te vochtig waren, maar keerde zich krachtig tegen tabak als genotmiddel. Veel mensen leefden van de handel in tabak. Dat leidde Udemans er toe op te merken dat het gezegde luidt dat men van de wind niet kan leven; maar de ervaring leert dat men van de rook het blijkbaar wel kan. Zo brengt een christenmens zich volgens Udemans onder de dwang van vuile rook en smook. Alle oproepen tot zelfbeheersing en matigheid ten spijt hebben niet kunnen voorkomen dat ook onder christenen in Nederland roken gewoon werd. Voor christenen in andere landen is dat vaak een steen des aanstoots. Het is in de ogen van vele buitenlandse christenen onmogelijk om christen te zijn en te roken. Ons lichaam moet immers een tempel van de Heilige Geest zijn! Het gegeven dat roken kanker en hart- en vaatziekten met zich meebrengt zou voldoende reden moeten zijn om er mee te stoppen. Het is echter voor veel mensen een enorme opgave. En wie zelf weet van de strijd om met roken te stoppen en daarin zo vaak is mislukt en wie zijn zwakheden kent op het gebied van andere genotmiddelen, zal mild zijn in zijn oordeel over de roker. Jongens en meisjes, begin er niet aan. Het werkt zo gauw verslavend, zodat je er slechts met veel moeite van af komt. De in tabak aanwezige nicotine heeft een sterk prikkelende invloed op bepaalde delen van het zenuwstelsel.

De gevolgen voor jezelf zijn groot, ook voor anderen. Voorkomen is beter dan genezen.

Voorkomen

Daarmee kom ik terug bij het begin. Het stellen van een kostenplafond aan de behandeling van bepaalde ziekten of het slechts gedeeltelijk vergoeden van behandelingen die nodig zijn als gevolg van een ongezonde levenswijze, lijken me niet de oplossing voor de snel stijgende kosten van de gezondheidszorg. Voorkomen van welvaartsziekten en het aanleren van een gezonde levensstijl is naar mijn oordeel een betere weg. Onder het Oude Testament heeft de Heere aan het volk van Israël allerlei regels gegeven op het terrein van de volksgezondheid en de voeding. De Heere had niet alleen het geestelijk welzijn van Zijn volk op het oog, maar ook het lichamenlijk welzijn. Er was in de oudheid geen volk dat over zulke heilzame regels aangaande de voeding beschikte als het volk van Israël.

Het zou nuttig kunnen zijn die hygiënische regels eens aan een nadere beschouwing te onderwerpen en na te gaan wat wij er voor onze tijd en voor onze leefgewoonten van kunnen leren. Waarbij we dan wel moeten bedenken dat wat in het oosten ongezond kan

zijn met het oog op het klimaat e.d. in andere delen van de wereld uitstekend voedsel kan bieden. Het is wel duidelijk dat ook onder het Oude Testament preventie een belangrijke plaats innam. Niet alleen op het gebied van de voeding, maar ook op allerlei andere terreinen ter voorkoming van (besmettelijke) ziekten. Hygiëne en een gezonde levensstijl stonden in Nederland hoog aangeschreven. Nederland hoorde vroeger dan ook tot de top vijf van gezondste landen van Europa. Inmiddels is ons land afgezakt naar de middenmoot in Europa. Zij die moeten weten van hun verantwoordelijkheid voor hun doen en laten tegenover God en mensen zouden door hun leefgedrag een voorbeeld kunnen zijn voor anderen. Een voorbeeld in matigheid en leefgewoonten. En laten we daarbij dan maar niet gaan redeneren: als ik het doe dan is het slechts een druppel op de gloeiende plaat en zullen de kosten van de gezondheidszorg echt niet dalen. Dat zal waar zijn, maar we zijn verantwoordelijke schepselen. We kunnen er de zaligheid niet mee verdienen, maar het is een eis van Gods gebod. Dat zou ons genoeg moeten zijn.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

te begrijpen...

Bedenken we daarbij dat Herodes vier jaar later dezelfde streek nóg eens uithaalde, dat hij – zoals we reeds zagen – bovendien Mariammes jonge broer, de hogepriester Aristobulus, in een zwembad liet verdrinken en dat hij daarnaast ook nog haar oom en indirect ook haar vader om het leven bracht, dan kunnen we heel goed begrijpen welke gevoelens in het hart van de Makkabeese vrouw waren gaan leven met betrekking tot haar man. Haar liefde veranderde in verborgen afkeer en sloeg tenslotte om in openlijke haat.

Herodes had een zuster met de naam Salome. Zij was natuurlijk niet het meisje met dezelfde naam dat zo uitdagend danste voor Herodes Antipas en het hoofd van Johannes de Doper eiste. Dat gebeurde allemaal veel later. De Salome over wie het nu gaat, had overigens wél net zo'n slangenaard als haar latere naamgenote. Met behulp van een werkelijk duivelse list slaagde zij erin Mariamme in staat van beschuldiging te laten stellen: zij zou vergif in een drinkbeker van Herodes hebben laten doen. Herodes liet zijn geliefde vrouw ter dood brengen. Het tekent zijn bizarre en verwrongen karakter, dat hij onmiddellijk daarna in een staat van volkomen ontredde geraakte. Hij liep dagenlang jammerend rond, bedronk zich, schreeuwde Mariammes naam, stuurde zijn knechten er op uit om haar te roepen en trok zich tenslotte terug in een wild gebied, zogenaamd om te jagen. Hij werd ernstig ziek. Een ontsteking in zijn hoofd deed hem tijdelijk zijn verstand verliezen. Toen hij evenwel het vermoeden kreeg dat zijn schoonmoeder het plan had zich van de macht meester te maken, veerde hij weer op en liet haar ombrengen. Tenslotte herstelde Herodes en hervatte zijn werkzaamheden.

Met zijn zonen naar Augustus

Dit alles was inmiddels al weer jaren geleden. We zagen in het vorige artikel dat er een periode volgde in Herodes' leven van betrekkelijke rust, waarin hij vooral veel heeft gebouwd. Maar rond het jaar 13 voor Christus namen de zaken weer een onheilspellende wending. De oorzaak daarvan was dat Herodes' zonen inmiddels groot waren geworden. Die zonen waren veelal halfbroers, kinderen van verschillende moeders. Toen Herodes in 37 voor Christus trouwde met zijn Mariamme,

Een krom en verdraaid geslacht

(4)

In de laatste periode van het leven van Herodes de Grote, die we ruwweg kunnen dateren van 13 tot 4 vóór Christus, ging het met de man van kwaad tot erger. Meer en meer toegevend aan een ziekelijke achterdocht en jaloersheid, pleegde hij de ene moord na de andere, waarbij hij zelfs zijn eigen kinderen niet ontzag.

De moord op Mariamme

Reeds veel eerder, namelijk in het jaar 29 voor Christus, had Herodes zijn eigen vrouw, Mariamme, het leven benomen. Daar was heel wat aan vooraf gegaan. Op niemand is Herodes zo hartstochtelijk verliefd geweest als op Mariamme, een meisje uit het oude koningshuis van de Makkabeeën, met

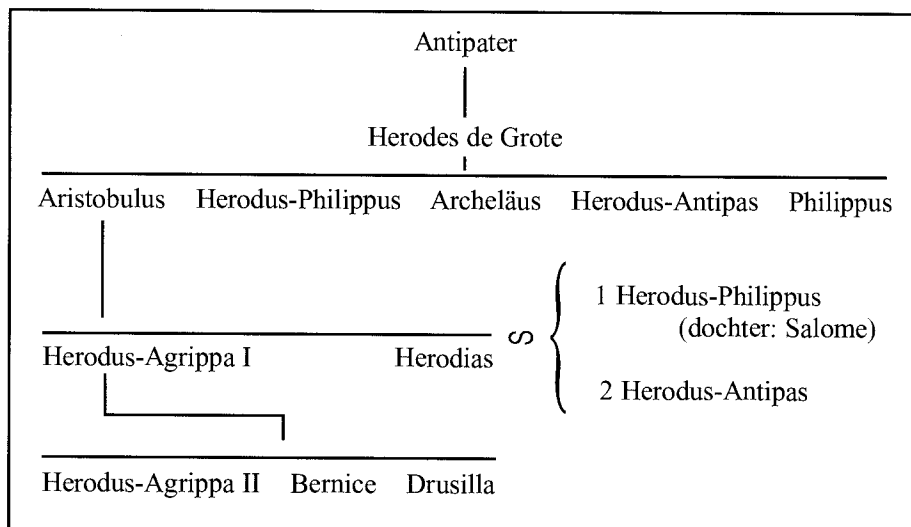
wie hij in het jaar 37 was getrouwd. De Jodin Mariamme vormde min of meer de schakel die het Herodes mogelijk maakte om als Edomiet toch koning te kunnen worden van het Joodse volk.

Zijn verhouding tot Mariamme heeft altijd iets dubbels gehad. Aan de ene kant dweeptte hij met haar, dat is wel zeker. Aan de andere kant heeft hij het bestaan, toen hij eens buitenslands vertoefde, aan een zwager de opdracht te geven Mariamme te doden, als hem, Herodes, iets zou overkomen. Dit om te voorkomen dat Mariamme in de handen zou vallen van de Romeinse veldheer Antonius, die haar begeerde. Toen de zwager tegenover Mariamme echter zijn mond voorbijpraatte, bekoelde de liefde van de jonge vrouw voor Herodes aanmerkelijk. Dat is wel

was hij al getrouwd en had hij al een zoon. Zijn eerste vrouw heette Doris en het kind Antipater. Herodes had zijn eerste vrouw toen zonder gewetensbezwaren aan de kant geschoven. Bij Mariamme kreeg hij onder anderen de zonen Alexander en Aristobulus. Naarmate deze jongens ouder werden, rees natuurlijk bij steeds meer mensen – ook bij Herodes zelf – de vraag wie de koning vroeg of laat zou mogen opvolgen. Antipater begreep heel goed dat – hoewel hij de eerstgeborene zoon was – zijn kansen om troonopvolger te worden miniem waren.

Er begon nu echter een geweldige lastercampagne van de kant van een zus en een broer van de koning, bedoeld om de jongens van Mariamme verdacht te maken in de ogen van hun vader. Herodes werd er zenuwachtig en tenslotte radeloos van. Hij begreep natuurlijk heel goed dat de beide jongens niet vergeten konden dat hij hun moeder – van wie hij toch zoveel had gehouden! – had laten terechtstellen. Meer en meer gaf Herodes zijn vertrouwen nu aan Antipater, zijn oudste zoon. Hij stuurde hem zelfs naar Rome, opdat hij daar aan keizer Augustus zou worden voorgesteld en mogelijk diens vriend zou worden. Dat zou beslissend zijn voor de toekomst! Herodes raakte door alle spanningen aan zijn hof zo ten einde raad, dat hij in het jaar 12 besloot naar Rome te gaan, de beide zonen van Mariamme mee te nemen en daar in een hoorzitting de hele kwestie aan keizer Augustus voor te leggen. Die moest dan maar beslissen. In feite liepen de beide jongens groot gevaar hun leven te verliezen, zó wantrouwend was hun vader jegens hen geworden.

De zaken liepen echter anders dan verwacht. Alexander hield onder tranen ten overstaan van de keizer een pleidooi, waarin hij zijn onschuld en zijn trouw aan zijn vader betuigde. Wie de redevoering lezen wil, kan haar vinden in boek 16 van de *Joodse Oudheden* van Flavius Josephus. Nu bleek wat een nuchter man Augustus was. Hij geloofde van het hele verhaal van Herodes geen woord en drong aan op verzoening. Aldus geschiedde. Antipater stond er bij, ongetwijfeld tandenknaarsend. Keizer en koning gaven elkaar de nodige geschenken en Herodes keerde terug naar Judea. Opgelost was er echter niets: als een veenbrand smeulde de laster en het daardoor gewekte wantrouwen door aan het hof...

De laatste jaren van een tiran

In het jaar 7 voor Christus barstte de bom. Herodes liet de beide zonen van Mariamme, Alexander en Aristobulus, ter dood brengen. De verdachtmakingen tegen hen waren maar blijven komen. Het is voor ons, ruim 2000 jaar later, niet zo gemakkelijk te bepalen of er waarheid school in de aanklachten, of dat het alleen een zaak van haat en jaloezie is geweest. Keizer Augustus maakte de indruk alle sympathie voor zijn vroegere 'vriend' – belangrijker eretitel bestond er destijds niet! – Herodes te hebben verloren. In bedekte termen werd de koning te kennen gegeven dat de keizer van het rijk er vrede mee zou hebben als de beide jongens gevangen zouden worden gezet, maar dat hij een doodvonnis niet zou waarderen.

Het mocht niet baten. Herodes' geest moet ziek zijn geweest van achterdocht en angst. Flavius Josephus noemt de Herodes van deze periode een 'beest' in zijn boek *De Joodse Oorlog*. De koning was inmiddels een man van 66 jaar oud en voelde zijn krachten minder worden. Als zijn geweten nog niet met een brandijzer was toegeschroeid, moet hij bange tijden hebben gehad. Wat een bloed kleefde inmiddels aan zijn handen! Hij liet zijn beide jongens uiteindelijk door wurging om het leven brengen in de stad Samaria – die inmiddels Sebaste werd genoemd. Dertig jaar daarvoor was Herodes in diezelfde stad met hun moeder getrouwd...

Uiteindelijk viel ook Herodes' oudste zoon, Antipater, in ongenade. Woedend betichtte zijn vader hem ervan een vadermoordenaar te zijn. Ten overstaan van de Romeinse stadhouder van Syrië, Varus, werd het proces gevoerd. Herodes, die zich ziek voelde (waar-

schijnlijk leed hij aan ernstige suikerziekte), veranderde zijn testament en benoemde Herodes Antipas tot zijn opvolger. Deze man is later de moordenaar geworden van Johannes de Doper. Op zijn ziekbed, dat zijn sterfbed werd, gaf Herodes nu bevel om zijn oudste zoon in de gevangenis te laten executeren. Opnieuw veranderde Herodes zijn testament, bijna stervend nu, en voor de laatste maal. Hij wees zijn zoon Archelaüs aan als koning over Judea en Samaria, Antipas deelde hij Galilea en Perea toe, terwijl Philippus de gebieden ten oosten en noordoosten van de Zee van Galilea zou krijgen. Vijf dagen na de terechtstelling van zijn zoon Antipater stierf Herodes de Grote...

We hopen zo in enkele artikelen voor onze lezers wat licht te hebben geworpen op de persoon van de kindermoordenaar van Bethlehem. Want zó en niet anders leeft hij in de herinnering van de christenen voort. En terecht. Het aangrijpende beeld dat de evangelist Mattheüs ons van deze man tekent, komt overeen met wat we bij Flavius Josephus over hem kunnen lezen. Heel typerend is ook de opmerking van Mattheüs (2:16) dat Herodes zag 'dat hij van de wijzen bedrogen was'. Zoals de kanttekenaar terecht opmerkt, was hij in feite helemaal niet bedrogen door de wijzen! Maar zo voelde Herodes het wél aan – achterdochtig en angstig tot in het diepst van zijn donkere, vergiftigde ziel. We hopen een volgende keer iets te schrijven over zijn zoon Archelaüs, wiens naam in Gods Woord ook wordt genoemd.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

ring aan te merken, zo schrijft ds. G.H. Kersten in zijn dogmatiek.

Twee verklaringen van drie brieven

Veel wordt er niet uit gepreikt, de brieven van Johannes. Zeker niet over de tweede en de derde brief. En toch zijn we er van overtuigd dat deze brieven geïnspireerd zijn en daarom 'nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is'. Het is een goede zaak dat er twee nieuwe verklaringen verschenen van Johannes' brieven. In dit artikel willen we de twee boeken samen eens wat doorbladeren.

Voor de serie Commentaar op het Nieuwe Testament (CNT) – onder redactie van prof. dr. J. van Bruggen – schreef dr. P.J. Lalleman een deel over de brieven van Johannes. Lalleman is docent Nieuwe Testament aan het Spurgeons College in Londen en nieuwkomer in de serie. Van de hand van dr. L. Floor verscheen een praktisch commentaar bij de brieven van Johannes. Zowel Lalleman als Floor willen een schriftgetrouwe exegese geven. Lallemans commentaar is wat diepgravender en iets wetenschappelijker van aard. De verklaring van Floor heeft het karakter van een heel grondige bijbelstudie.

Op hoofdlijnen lijken de verklaringen op elkaar. Beide auteurs houden vast aan het vroegchristelijke getuigenis dat de apostel Johannes de auteur is van de drie brieven, hoewel hij zijn naam niet één keer noemt. Beide gaan ervan uit dat 1 Johannes bestemd is voor een algemeen lezerspubliek. Mooi typeert Floor de brief als een 'herderlijk schrijven aan een christelijke gemeenschap'.

Lalleman en Floor schrijven uitvoerig over de aard van de dwaling die Johannes met name in zijn eerste brief bestrijdt. Aangrijpend is de verwijzing naar Handelingen 20: Paulus voorzag reeds dat na zijn vertrek in de gemeente van Efeze zware wolven zouden komen die de kudde niet zouden sparen. Ernstig waarschuwde hij de ouderlingen van de gemeente die hij met zoveel liefde gediend had, om waakzaam te zijn. Spoedig echter kwamen er dwalingen op die de men-

selijke natuur van de Heere Jezus ontkenen.

Menselijke natuur

In het vroegste christendom vinden we nog geen spoor van discussie over de menselijke natuur van de Heere Jezus. Zij die ooggetuigen waren geweest van Zijn leven twijfelden er niet aan dat de eeuwige Zoon van God écht vlees geworden was. De vragen van deze christenen en de volgende generatie richtten zich meer op de Godheid van Christus. Daarover schreef de apostel Johannes in Zijn Evangelie. Denk bijvoorbeeld aan Johannes 5, 7 en 8.

Later kwam onder invloed van het Griekse denken de vraag op naar de menselijke natuur van Christus. Als Hij waarachtig God was, was Hij dan wel werkelijk mens geworden? Deze vraag drong temeer daar de leer van de grote filosoof Plato nog altijd veel invloed had in het Romeinse rijk. Plato maakte een strenge tegenstelling tussen de geestelijke en de materiële wereld. Het gaat dan ten diepste alleen om de onsterfelijke ziel, die eenmaal bevrijd zal worden uit het minderwaardige, sterfelijke lichaam. Dan zal de ziel als een vogeltje wegvliegen uit de kooi van het lichaam en hoog opstijgen tot in de hoogste sferen. Het gevolg van deze leer was een minachting van het lichaam. Dit alles riep vragen op voor christenen die in aanraking kwamen met deze filosofie en er door beïnvloed werden. Als het lichaam eigenlijk niets waard is, was het dan geen vernedering dat de Zoon van God een lichaam aannam?

De gereformeerde geloofsleer heeft er altijd aan vastgehouden dat de menswording van de Zoon van God op zichzelf geen vernedering was. Niet het aannemen van de menselijke natuur was de eerste trap van de vernedering, maar het aannemen van de verzwakte menselijke natuur, onderworpen aan de gevolgen van de zonde. De menswording op zichzelf behoort tot de bekwaammaking tot het Middelaarsambt en is niet als vernede-

Ons vlees en bloed

Voor velen aan het eind van de eerste eeuw en in de tijd daarna was de menswording van de Heere Jezus echter onaanvaardbaar. Daarbij kwam dat zij de verlossing zagen als een bevrijd worden uit de boeien van het vlees. De vleeswording van de Zoon van God was in hun ogen totaal ongerijmd. God zou Zich dan binden aan het zondige vlees!

We herinneren in dit verband aan de woorden uit het Avondmaalsformulier, waar de opstellers vol verwondering schrijven dat 'onze Heere Jezus Christus van de Vader in deze wereld gezonden is, ons vlees en bloed heeft aangenomen'. Dat wordt juist het wonder voor de levende Kerk. De Zoon van God wilde uit eeuwige, soevereine liefde hun vlees en bloed aannemen, om als Borg in de menselijke natuur een volkomen offer Gode op te offeren.

Welnu, in een tijd waarin de menselijke natuur van de Heere Jezus ontkend werd, mocht de apostel Johannes zijn krachten geven in de Klein-Aziatische gemeenten. Ook uit het bijbelboek Openbaring blijkt zijn zorg voor de zeven gemeenten die in Klein-Azië zijn. In zijn brieven klinkt de liefdevolle toon van een apostel die de gemeenten in gevaar ziet. Ernstig waarschuwt hij: 'Geliefden, geloof niet een iegelijken geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld. Hieraan kent gij den Geest Gods: Alle geest die belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God; En alle geest die niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God niet; maar die de geest van de antichrist' (1 Joh 4:1-3). Het ging waarlijk niet om een accentverschil! Johannes zag de geest uit de antichrist opkomen in de gemeenten. Als de Zoon van God niet waarachtig mens was geworden, zou Hij nooit in plaats van mensen hebben kunnen betalen. Dan zou er geen zaligheid voor gevallen mensen te verkrijgen zijn.

Adressering

De adresseringen van de tweede en derde brief van Johannes trekken altijd weer de aandacht. 'De ouderling aan de uitverkoren vrouw en aan haar kinderen, die ik in waarheid liefheb', zo

begint de tweede brief. De kanttekeningen denken aan een 'voortreffelijke, aanzienlijke, machtige vrouw'. Dan is het niet een algemene zendbrief maar een persoonlijk schrijven, zoals ook de brief aan Filemon een persoonlijk schrijven is, dat echter voor alle tijden en plaatsen betekenis heeft. De Heilige Geest heeft ook brieven aan personen geïnspireerd, waardoor ze Goddelijk gezag hebben gekregen in de gemeenten.

Zowel Lalleman als Floor denken echter dat ook 2 Johannes geschreven is aan een gemeente. Vooral in het dertiende vers van de brief zien ze een groot bezwaar om de adressering 'vrouw' letterlijk op te vatten. Waarom krijgt deze vrouw alleen de groeten van de kinderen van haar zus en niet van haar zus zelf? Het is onmiskenbaar dat de Kerk Gods in de Bijbel vaak wordt afgebeeld als een vrouw, een bruid, een maagd. De uitdrukking 'uitverkoren vrouw' doet denken aan 1 Petrus 5:13, waar we lezen over de 'mede-uitverkoren gemeente'. Het schuingedrukte woord gemeente duidt aan dat dit woord er in het oorspronkelijke niet staat. Petrus noemt de gemeente waarover hij schrijft dus de 'mede-uitverkorene'. Ook het woord 'kinderen' wordt wel figuurlijk gebruikt. We kunnen denken aan Galaten 4:25, waar gesproken wordt over 'Jeruzalem... met haar kinderen'. Dat zijn, zo schrijven de kanttekenaren, 'al degenen die deze religie aanhangen'. Als Johannes met de adressering 'uitverkoren vrouw' een gemeente bedoelt, dan zijn de groeten uit het dertiende vers afkomstig van de leden van een zustergemeente. Hoe het zij, de inhoud van de brief verandert niet wezenlijk door het antwoord op de vraag wie de geadresseerde is.

Gajus

In elk geval is de derde brief van de apostel wél gericht tot een bepaald persoon, namelijk Gajus. Zo heel veel verder komen we hiermee niet. 'Wie deze Gajus geweest is, wordt nergens elders verklaard', zo lezen we in de kanttekeningen. Als mogelijkheid verwijzen de kanttekenaren naar verschillende personen uit het Nieuwe Testament die Gajus heetten. Dat zijn er drie: Gajus uit Macedonië, een reisgenoot van Paulus die samen met hem in Efeze was (Hand. 19:29), Gajus uit Derbe die met Paulus meereisde (Hand. 20:4) en Gajus uit Korinthe die door Paulus gedoopt werd (Rom.

16:23, 1 Kor. 1:4). Het is echter niet waarschijnlijk dat één van deze drie bedoeld wordt. In een geschrift uit de vierde eeuw is nog sprake van een zekere Gajus die door de apostel Johannes werd benoemd tot bisschop van de gemeente in Pergamus. Mogelijk is dit de Gajus uit de derde zendbrief van Johannes. In elk geval moet Gajus een rijk man zijn geweest. Hij heeft namelijk een huis dat groot genoeg is om gasten te ontvangen en hij voorziet zulke mensen ook van het nodige voor hun verdere reizen.

Verzoening

De brieven van Johannes bevatten verschillende teksten en onderwerpen die een grote plaats kregen in de latere geloofsleer. Daarom is het mooi dat Lalleman niet alleen een doorlopende verklaring geeft van de brieven maar ook een thematische verklaring van 1 Johannes. Rond elf thema's – zoals de drie Personen in het Goddelijke wezen, het gebod, waarheid, de zonde en de toekomst – groepeer hij de teksten uit de brief.

We noemen enkele belangrijke teksten uit de eerste brief van Johannes. Op 1 Johannes 2:2 is al vaak een beroep gedaan door de aanhangers van de algemene verzoeningsleer. Voor de remonstranten van vroeger en nu lijkt de tekst een sterke bewijspplaats te zijn. Het staat er dan toch maar heel nadrukkelijk: de Heere Jezus is een verzoening voor de zonden van de hele wereld. En bovendien, komt dit niet overeen met Johannes 3:16: Want alzo lief heeft God de wereld gehad...? Hoe velen – ook onder ons – gaan met zo'n gedachte mee. Hoe algemeen wordt er soms gesproken over de vraag voor wie de Heere Jezus is gestorven. 'Voor ons', luidt het nogal eens. Wie dan vraagt: 'Voor iedereen dus?' kan gemakkelijk het antwoord krijgen: 'Ja toch, iedereen kan toch zalig worden?'

Ondertussen worden dan twee zaken door elkaar gehaald. Het bloed van Jezus Christus Gods Zoon reinigt van alle zonde. Geen zondaar hoeft te wanhopen. In Zijn bloed ligt een overvloedige kracht en waardigheid, ja het is overvloedig genoegzaam tot verzoening van de zonden der ganse wereld (Dordtse Leerregels, hoofdstuk II, 3). Maar ondertussen hielden onze vaders vast aan de leer dat de Heere Jezus alléén voor de uitverkorenen is gestorven en voor niemand anders. De levendmakende en zaligmakende

kracht Christus' dood strekt zich uit tot 'alle uitverkorenen, om die alleen met het rechtvaardigmakend geloof te begiftigen, en door ditzelve onfeilbaar tot de zaligheid te brengen' (Dordtse Leerregels, hoofdstuk II, 8).

Opvallend is dat Lalleman helemaal niet ingaat op deze zaken. Kort schrijft hij: Jezus brengt verzoening voor de zonde van de hele wereld. Komt hier zijn theologische achtergrond – baptist – naar voren, waardoor hij zo algemeen schrijft? Floor wijst wél naar de Dordtse Leerregels, zijn commentaar op 1 Johannes 2:2 is een stuk evenwichtiger.

Drie-eenheid

Een belangrijke bewijstekst voor de leer van de Drie-eenheid is 1 Johannes 5:7: 'Want Drie zijn er Die getuigen in den hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest.' De kanttekeningen schrijven dat deze tekst een 'zeer klaar getuigenis bevat van de Heilige Drievuldigheid'. Ook de kanttekenaren wisten dat er Griekse handschriften waren waarin een aantal woorden niet voorkwam. Dat zijn: '...in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze drie zijn één. En drie zijn er die getuigen op de aarde'. Zonder deze woorden zou de tekst luiden: "Want drie zijn er die getuigen, de Geest, het water en het bloed en die drie zijn tot één". We begrijpen dat hier een groot verschil ligt. Als die handschriften gelijk hebben, vervalt 1 Johannes 5:7 als bewijspplaats voor de Drie-eenheid. Let wel, niet de leer van de Drie-eenheid verdwijnt daarmee, want er zijn talrijke plaatsen in Gods Woord waar over deze leer getuigd wordt.

Lalleman doet weinig moeite om de tekst te handhaven zoals wij die kennen. 'Iedereen is het er tegenwoordig over eens dat deze extra woorden een latere invoeging vormen', zo schrijft hij. Dat is wel heel snel en stellig gezegd. In de voorloper van het Commentaar Nieuwe Testament – het zogeheten Bottenburg-commentaar – verdedigde dr. S. Greijdanus nog met kracht dat de tekst zoals wij die kennen de oorspronkelijke is. In dat opzicht is het commentaar meegegaan met de tijd. En dat is geen winst. Ds. Kersten sprak in zijn dogmatiek heel duidelijk over 1 Johannes 5:7: 'De verderfelijke schriftkritiek acht het uitgemaakt, dat deze woorden tot de Bijbel niet behoren. Doch voor wie Gods Woord erkent, lijdt het geen

twijfel, dat de Heilige Geest hier getuigenis geeft van de Drie-eenheid, het Wezen Gods'. Hij gaat hierbij in het spoor van onze Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en onze kanttekeningen. Er zijn geen redenen om dit spoor te verlaten.

N.a.v. Dr. P.J. Lalleman, 1, 2 en 3 Johannes; Brieven van een kroonge-

tuige; Uitg. Kok, Kampen; 232 blz.; ISBN 90 435 1058 0; prijs: 27,90; Dr. L. Floor, De leer van Christus; Praktisch commentaar bij de brieven van Johannes; Uitg. Groen, Heerenveen; 220 blz.; ISBN 90 5829 289 4; prijs: € 35,-.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Bedankt:

Voor Apeldoorn en voor Emmeloord:

ds. W. Harinck te Woerden;

Voor Arnhem:

ds. J.S. van der Net te Houten;

Voor Bodegraven: ds. A.T. Vergunst

te Carterton (Nieuw-Zeeland);

Voor Doetinchem:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Voor 's-Gravenpolder:

ds. M. Karens te Werkendam;

Voor Hamilton(Canada):

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

Voor Moerkapelle: ds. W. Silfhout

te Capelle a/d IJssel-Middelwatering;

Voor Oostkapelle, voor Vlaardingen

en voor Zoetermeer:

ds. G. Clements te Gouda;

Voor Puttershoek:

ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;

Voor Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. W. Visscher te Amersfoort;

Voor Terneuzen:

ds. M. Golverdingen te Boskoop.

Pastoriezorgen (1)

gezondheid ds. A. Bac

Na contact met onze ambtsbroeder ds. A. Bac en de voorzitter van zijn kerkenraad wil ik u graag op de hoogte houden van de gezondheidstoestand van de emerituspredikant van Bodegraven. Zoals u weet mag hij op doktersadvies al een aantal maanden niet preken. De directe aanleiding daartoe was zijn psychische gezondheid en problemen met zijn korte geheugen. Gelukkig mogen de voorgeschreven medicijnen aanslaan, maar die kunnen vooralsnog niet verminderd worden. Daarom is de vraag, of hij weer kan gaan preken op dit moment moeilijk te beantwoorden. In ieder geval is duidelijk, dat de begeleidende arts dit voorlopig ongewenst acht in verband met zijn noodzakelijke rust. Hoezeer onze broeder het zelf wel zou wensen, voelt hij dat hij dit advies moet opvolgen. Het is een strijd voor hem, waarbij - in al het op en

neer - hij er bij tijden in mag berusten, dat Gods weg zo gaat. "Hoewel ik er soms verdrietig onder ben, het kind-zijn is toch van groter gewicht dan het knecht-zijn", zei hij me zo op de hem typerende wijze. Dit alles moet verwerkt en ervaren worden. De Heere moge hem en zijn vrouw nabij zijn in de Zoon van Zijn welbehagen. Lijdzaamheid is geen vrucht van onze akker, maar een vrucht van Hem Die vermoelden en belasten tot Zich lokt, opdat aan Zijn voeten van Hém geleerd zal worden: "dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart. En gij zult rust vinden voor uw zielen (Mat 11:28,29)". Mijn verzoek is eigenlijk tweemaal:

Laten we hem rust gunnen en hem niet benaderen met het verzoek om een preekbeurt gedurende de maanden die voor ons liggen. Laten we dit in ieder geval tot 1 januari 2007 in acht nemen. Dus voorlopig nog geen afspraken voor het komende jaar. Hij heeft zijn rust nodig en iedere keer weer uitleggen, waarom het niet kan, is niet echt gewenst.

Laten we hem niet vergeten. Elke vorm van meelevens, door een kaart, een briefje of iets dergelijks, wordt natuurlijk op prijs gesteld.

Pastoriezorgen (2)

gezondheid mevrouw M.C. Karels-Cromwijk

In de pastorie van Hardinxveld-Giesendam zijn ook spanningen geweest over de gezondheid van de geliefde echtgenote van onze broeder ds. W. J. Karels. Een ogenschijnlijk onschuldige gynaecologische ingreep bracht aan het licht dat ze een kwaadaardig gezwel bij zich droeg. Op

korte termijn was een ingrijpende operatie noodzakelijk. Op 10 juli j.l. heeft die plaats gevonden. Met alle zorgen en onzekerheden daaraan verbonden. Voor de operatie, tijdens en ook erna in het wachten op de definitieve uitslag. De uitslagen daarna waren gelukkig van dien aard, dat verdere (na)behandeling niet nodig bleek. In de zorg, maar nu ook in de blijdschap willen we meelevens met onze broeder en zijn gezin. De biddende maar ook de dankende Hogepriester in het hemelse heiligdom worde maar benodigd. Want **Hem** hebben we nodig, om te bidden in de nood en om te danken na deze uitslag. Om (verder) te kunnen leven en eenmaal zalig te kunnen sterven.

Pastoriezorgen (3)

gezondheid ds. G. J. Baan

Korte tijd heeft de pastorie van Kapelle-Biezeling op haar grondvesten geschud doordat onze jonge broeder Ds. G. J. Baan als het ware een doodsbericht ontving, dat hij een kwaadaardig gezwel had, dat snel groeide en niet te opereren zou zijn. Door een foutieve diagnose in de toch zeer gerenommeerde 'Dan. den Hoed kliniek' was dit vastgesteld. Foutief naar dat later - gelukkig - bleek! Het blijkt *niet* kwaadaardig en *wel* operabel te zijn. Dit tot ons aller blijdschap. Om allerlei geruchtvorming te voorkomen vermelden we dit na overleg met hem onder 'pastoriezorgen'. In deze schok, maar ook erna, gaat ons meelevens naar onze broeder uit, met zijn vrouw, kinderen en familie. Hun gedachten werden vermenigvuldigd... Maar de Heere gaf ongedacht deze wending! Hij moge verder gedenken in Zijn gunst en. Hij moge de eer ontvangen, die Hem zo eeuwig toekomt.

ds. G. J. van Aalst

CLASSICAAL EXAMEN

KANDIDAAT J. VAN BELZEN

Het classicaal examen van kandidaat J. van Belzen, die het beroep naar Veenendaal heeft aangenomen, zal plaatsvinden op D.V. maandag **14 augustus** in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Barneveld. Aanvang: 19.00 uur.

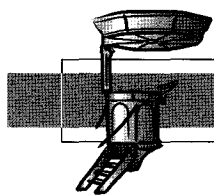
MEDEDELING DEPUTAATSCHAP BUITENLANDSE KERKEN

Ds. H. Hofman jr., zendingspredikant te Bolivia van onze zustergemeenten in Amerika en Canada, heeft het voornemen om van 22 september t/m 3 oktober D.V. in Nederland te zijn.

Wij wensen onze broeder met zijn gezin een goede tijd in ons midden en verder ook een goede verlofperiode in de U.S.A. toe.

Ds. W. Harinck, secretaris

Predikbeurten

ZONDAG 6 AUGUSTUS 2006

Aagtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. G. Pater; Aalburg 18.00 uur stud. De Waard; Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. De Waard; Alblasterdam (in Havenkerk, Wilgenplein) 12.00 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 10.00 uur ds. J. Karels; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. Meeuse; Arnhem 18.45 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Melis; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Breda 18.00 uur stud. Heijkamp; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 19.15 uur ds. Meeuse; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Boogaard; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Gunst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 18.30 uur ds. Tanis; Enschede 15.30 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Van Aalst; Ermelo 9.30 uur leesdienst en 18.30 uur stud. Labee; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 14.00 uur ds. Verweij en 18.30 uur ds. Golverdingen; Gorinchem 14.30 uur ds. M. Karens; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Groningen 15.30 uur ds. Hoogerland; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. Schreuder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 19.00 uur ds. Silfhout; Hilversum 10.00 uur ds. Bac en 17.00 uur ds. Kleppe; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 19.00 uur ds. Schot; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. Van Manen; Middelburg-Centrum 9.30 en

18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30, 14.00 en 18.30 uur kand. Van Belzen; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. P. Blok; Mijdrecht 19.15 uur ds. Van der Net; Naaldwijk 19.00 uur ds. Driessen; Nieuwdorp 18.30 uur ds. C. Harinck; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Brugge; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur stud. Labee; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oosterend- Texel (in de Maartenskerk) 11.30 en 16.30 uur ds. Vermeij; Oosterland 14.30 uur ds. Schreuder; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Golverdingen; Opheusden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Oudemirdum voor eigen gemeente: 9.00 uur en 14.30 uur stud. Joosse en voor vakantie-gangers: 11.00 uur leesdienst en 18.30 uur stud. Joosse; Puttershoek 19.00 uur ds. P. Mulder; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 16.30 uur ds. Baaijens; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 14.00 uur stud. Heijkamp; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Baaijens; Scherpenisse 18.30 uur ds. Brugge (H.D.); Sint Annaland 9.00 en 18.30 uur ds. Van Dijk; Sint Philipsland 15.00 uur ds. De Jongste; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Visscher; Sprang Capelle 15.00 uur ds. W.J. Karels; Stad a/h Haringvliet 14.30 uur ds. Van Manen; Terwolde-De Vecht 9.30 uur leesdienst en 14.30 uur (H.D.) ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 15.00 uur ds. Hakvoort; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Baan; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul; Zwijndrecht

14.30 uur ds. Van Krimpen; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier.

DINSDAG 8 AUGUSTUS 2006

Berkenwoude 19.30 uur stud. De Waard; Borssele 19.30 uur ds. Mondria; Enter 19.30 uur ds. Van Aalst; Oosterland 19.30 uur ds. Van Manen; Ridderkerk 19.30 uur ds. Paul.

WOENSDAG 9 AUGUSTUS 2006

Andijk 19.30 uur ds. Driessen; Brakel 19.30 uur ds. Van Dieren; Emmeloord 19.30 uur ds. M. Karens; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Van der Net; Leerdam 19.30 uur ds. Hoogerland; Mijdrecht 19.30 uur ds. Hogchem; Moerkapelle 14.00 uur ds. Paul (huw.bev.); Naaldwijk 19.45 uur ds. Beens; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Van Boven; Oosterend- Texel (in de Maartenskerk) 19.00 uur ds. Vermeij; Opperdoes 19.30 uur ds. Terlouw; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Brugge; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Kleppe; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Schot; Sint Annaland 19.30 uur ds. W.J. Karels; Spijkenisse 19.45 uur ds. Moens; Veenendaal 19.30 uur ds. Meeuse; Zwijndrecht 19.30 uur ds. De Heer.

DONDERDAG 10 AUGUSTUS 2006

Nisse 19.30 uur ds. De Wit; Oostvoorne 19.30 uur ds. Schipper; Puttershoek 19.30 uur ds. Schot; Westkapelle 19.30 uur ds. Verschuure; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. M. Karens.

VRIJDAG 11 AUGUSTUS 2006

Terwolde-De Vecht 14.00 uur ds. Tuinier (huw.bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur. Zondag 6 augustus: 10.00 en 16.30 uur leesdienst.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingsstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur. Zaterdag tot 13.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Zondag 6 augustus: 10.30 en 17.00 uur oud. K. Brandemann.

Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open.

U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Zondag 6 augustus: 9.30 en 16.00 uur oud. F. Verweij.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barreellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Zondag 6 augustus 10.00 en 17.00 uur evang. L. Versteeg.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Nunspeet, te huur royale
5 pers. caravan met voort. € 150 p.w.
Inl. 06-51345807
Nog vrij: wk. 33, 35 t/m 39.

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Advertenties

Nieuw op Texel

Jachthuis

Gehandicapten - vakantie - accommodaties

Twee luxe vakantiewoningen (onder 1 kap), 7 en 8 persoons, compleet met: hoog/laag bedden, douche-brancard en tillift. Tevens voorzien van vaatwasser, magnetron, wasmachine en wasdroger. De woningen zijn in zomer 2006 gerenoveerd.

Prijzen tussen € 295,- en € 695,- per week!
incl. schoonmaakkosten, excl. toeristenbelasting
Reserveer direct via 0222 31 89 06

De Noorderhoeve

gehandicapten accommodaties

Harkebuurt 5-15 Oosterend - Texel - 0222 31 89 06
<http://www.denoorderhoeve.nl/jachthuis.pdf>

Met spoed gezocht: Kamers omg.
Kesteren/Tiel voor j. vrouw.
Tel. 06-40867153

Zeeland 6 pers. bungalow.
Vrij vanaf week 34 Rustig gelegen.
Bel ons voor speciale tarieven.
Karens Recreatie 0488-442031

De Verrassing: Vakantie op Texel

Nu tot 25% last minute korting op week 34 en 35!

Vrijstaande bungalows

Rust en ruimte, in eigen sfeer,
alle jaargetijden,
ook deelweken mogelijk.

Wordt het een zomer-, najaar- of herfstvakantie?
Reserveer via 0222 31 83 91. Vraag naar de
brochure of kijk op www.deverrassing.com

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010-458 31 12

voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

Nieuwe waardevolle boeken

De Ramshoorn heeft een ruim assortiment voor het hele gezin

(voordeel) boeken, CD's
en kaarten,

- Sparen voor korting op CD's e.a.
- Uitstekende service
- Thuisbezorging
- VVV-, CD- en boekenbonnen
- Snelle levering
- Andere (studie)boeken op bestelling

SCHOLBOEKEN
BIJ DE RAMSHOORN
MINIMAAL 5% KORTING!
(vraag naar onze voorwaarden)

nu ook
een 2e hands
boekenetage

Wij kopen al uw overtollige (theologische) boeken

NIEUW!

ONVERANDERLIJKE
LIEFDE

Onveranderlijke liefde

Ds. G.M. de Leeuw
Bundel van 10 preken,
gehouden in diverse
Nederlandse gemeenten.
Bedoeld voor persoonlijk
gebruik en leesdiensten,
waarbij de auteur de
wens uitspreekt: 'Hij doe
hen ervaren dat Zijn liefde
onveranderlijk is'.

Vorkom teleurstelling en teken nu in **14,95**
na verschijning in D.V. september betaalt u 16,95.

NIEUW!

GG

Dubbel cd CGO-themavond 2006 'Vast en zeker'

De zekerheid van het geloof en
de verzekering van de gelovige,
ds. C.J. Meeuse
Compleet met leerzame forumbe-
spreking

16,95

VERSCHENEN!

Vogels zijn overal

e.a. (zendings)verhalen
Andrea Verschuure-Weststrate Loura
van den Berge-Goudzwaard, J.F. van
der Poel, Hans Mijnders, Eline
Bergwerf e.a. Verhalen over de SDOK,
Woord & Daad en zending op Papua.
3e dl. Klavertjes-vier-serie voor kinde-
ren vanaf 8 jr. uitstekend geschikt voor
gezin, school en vereniging.

9,95

2E DRUK BEPERKT LEVERBAAR...

Niets bij geval

R. Hoogerwerf-Holleman
Rina Heijboer moet in de rampnacht
van 1953 vier gezinsleden missen. Zij
mag met haar verloofde met ds.
Mailan te Bruinisse en latere dominee
Mijnders in contact komen. Heel
geschikt als cadeauboekje.

11,95

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

Extra servicepunt t.b.v. De Schutse in Kruijningen tel. 381670

Lange Vorststr. 21 4461 BT Goes

0 1 1 3 - 2 2 1 9 0 9 - w w w . r a m s h o o r n . n l

Daar het ons onmogelijk is van ieder persoonlijk afscheid te nemen bij ons vertrek naar Wekerom, willen wij langs deze weg familie, vrienden, (em.) predikanten, studenten en kerkenraden 's Heeren nabijheid en zegen toewensen.

Ons nieuwe adres is: Fam. C.L. Hage
Lange Heideweg 30, 6731 EG Otterlo
tel. 0318-456122

Schone, nette **vakantiewoning** te huur bij boerderij op Veluwe (Emst), 5 pers. v.v. wasm. c.v., linnengoed etc. Nog vrij wk 34, 35, 38, 39 en 43. Inl. 0578-613395. Lage prijs

In **Bosrijke** omgeving met land. uitzicht. Rustig gelegen **gezellig** ing. vak. won., v.a.g.v. **Lunteren** 0318-461624. (alles begane grond. Vrij na wk. 33)

Begrafenisonderneming
Brouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- mogelijkheid voor thuis opbaren
- eigen rouwvervoer
- kist wordt schoudergedragen
- gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentindkloan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Elst -
Langbroek - Leersum - Moorn - Moorsbergen -
Rhenen - Woerden - Woudenberg -

Woonruimte te huur in de Valk-Wekerom voor 3 meisjes of jongens (studenten).

Huur nader overeen te komen.
tel. 0318-461061 of 06-44060720

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

Ben u/jij op zoek naar een nieuwe uitdaging dan is dit uw kans. Ednie Flower Bulb (NJ, USA) is op zoek naar een

WAREHOUSE MANAGER bloembollen.

Wij bieden een zeer uitdagende baan in een prachtige omgeving met passende salariering en goede secundaire voorwaarden.

Kennis van bloembollen is een pre. Voor verdere informatie graag contact opnemen met 06-20396822.

'HBO-V studente zoekt kamer tot juli 2007 in Groningen of omgeving, tel. 0613250895'

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

www.israelreizen.nl

D.V. 15 aug komt de Israëlids Jaacov Nof naar de Adventkerk aan de Vijftienmorgen 51

te Veerendaal om u te informeren over het reizen in Israël.

Over veiligheid. Over de mogelijkheden voor gehandicapten.

Over de mogelijkheden voor U.

Aanvang 20.00 uur
Tel 0318 - 540415

VAKANTIE IN ELSPEET OP DE VELUWE

Op een kleinschalig bungalowpark:

- Brandschone en luxe bungalows, op ruime kavels, van alle gemakken voorzien.

- Rust in een mooie natuurlijke omgeving direct aan de bossen en heidevelden.

- Geen disco, maar een speeltuintje en een hangplek voor de jeugd.

Kortom: Geen toeters en bellen, maar de pret van zo'n 40 jaar geleden en met de luxe van nu.

WWW.LOCHTENVELD.NL

0577-461043 of bgg 06-53651000

Huur: vanaf 18/8 nog enkele weken beschikbaar.

Koop:

Er zijn ook nog enkele bungalows te koop!

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73**

b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur
Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Van Reenenweg 171, Tel. (030) 69 24 258

Andante is dealer van
JOHANNUS - CONTENT--DOMUS

ma gesloten
di - vr 09.00 - 12.00 / 13.30 - 17.30
vr avond 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00 / 13.30 - 17.00
ruime collectie bladmuziek (ook klavier) en CD's

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

A. van Ostadelaan 35
3904 TJ VEENENDAAL
Tel: 0318 - 50 50 63
Fax: 0318 - 50 58 51
Info@andanteorgels.nl
www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld, Scherpenzeel e.o.
A. Koster
033 277 0555

Telefoon: Amersfoort, Nijkerk
Hoewelaken
G.C. van Haaren
06 5590 7879

Kantoor: Stationsweg 411
3925 GD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Geerts
herenkleding

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
Streeppantalons - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK

Begrafenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)
L. Melleste-Verveer en D.D.E. Melleste
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I. Ambacht - Zwiindrecht - Dordrecht e.o.

NatuursteenHuis
vakmensen vertalen uw wensen

- Marmer, graniet en hardsteen (voor binnen & buiten)
- Grafmonumenten
- Vakkundig advies

Goes tel (0113) 216555
Middelburg tel (0118) 612579
v.h. Zandee & De Krijper ook voor leveringen buiten Zeeland

**Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv**

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

**75 jaar Gereformeerde Gemeente
Hendrik-Ido-Ambacht**

Op deze
petra ...

Op 21 september 1931 is de Gereformeerde Gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht geïnstitueerd. Dit jaar hoopt de gemeente dus haar 75-jarig bestaan te herdenken. Ter gelegenheid hiervan zal onder de titel "Op deze petra ..." een jubileumboek verschijnen. In dit boek - ca. 500 bladzijden 17,0 x 24,0 cm, rijk geïllustreerd en geheel in full-colour gedrukt - wordt de geschiedenis van de gemeente door een viertal scribenten verhaald. Ook het prille begin van de Gereformeerde Gemeente van Alblasterdam (in eerste instantie als afdeling van Hendrik-Ido-Ambacht) wordt hierin beschreven. Tot en met 31 augustus 2006 is het mogelijk om in te tekenen voor de speciale prijs van € 19,95 (excl. verzendkosten). Na verschijning zal het boek voor niet-gemeenteleden € 22,50 gaan kosten.

Uw bestelling kunt u opgeven door onderstaande bon in te vullen en deze op te sturen naar:
H. van Helden,
De Raadweg 27, 3341 SB
Hendrik-Ido-Ambacht.

Na verschijning - D.V. medio najaar - zal het boek dan zo spoedig mogelijk worden toegezonden.
Overigens behoeven gemeenteleden en meelevende leden geen gebruik te maken van de voormerken-mogelijkheid.

Ook is het mogelijk uw bestelling te mailen naar het volgende e-mail adres:
jubileumboek@solcon.nl
Wilt u er dan a.u.b. wel voor zorgen uw volledige gegevens, zoals hierboven gevraagd, te verstrekken.

Naam : .....
Adres : .....
Postcode : ..... Woonplaats : .....
Telefoon : .....

tekent hierbij in op het boek "Op deze petra" voor de speciale prijs van € 19,95 excl. € 2,50 verzendkosten. Na ontvangst van het boek zal ik het verschuldigde bedrag overmaken.

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Telefoon (0172) 21 21 22

Begrafenisverzoegers:
D. Harkes en J.F. van Staveren
Wij verzorgen alleen begravenissen - Dag en nacht bereikbaar

NU ZEER VOORDELIG!

Octavius Winslow:
Nachtegaalslied van David
(pred. Ps. 23)

à € 12,80 nu **€ 5,00**

WB BOEKHANDEL-UITGEVERIJ
VAN WIJNGAARDEN
Vliegersvelderlaan 15, 3771 XE Barneveld,
Tel/Fax: 0342-417335